TITLUL EXECUTORIU ÎN FORMAT ELECTRONIC – UN PRIM PAS SPRE DIGITALIZAREA EXECUTĂRII SILITE

Igor COBAN, Radu COTOROBAI

ConținutUL propriu-zis. Scopul activității judiciare nu se poate limita doar la obținerea unei hotărâri judecătoreşti favorabile. Simpla recunoaştere a dreptului sau obligarea debitorului de a restabili dreptul încălcat ori contestat nu este, de multe ori, suficientă.

Executarea silită reprezintă una din instituţiile fundamentale ale dreptului procesual civil şi o componentă importantă a justiției într-un stat de drept. Încrederea publicului în actul de justiție depinde într-o măsură importantă și de eficacitatea mecanismelor de executare silită, fiind absolut necesar ca o hotărâre judecătorească obținută în urma unui demers judiciar, de multe ori, de durată şi costisitor, să aibă o

finalitate practică concretă, astfel încât justițiabilul să conştientizeze beneficiile rezultate din obținerea unui rezultat pozitiv în cadrul procesului.

În caz contrar, în lipsa unor mijloace procedurale coerente, clare, suple şi rapide care să garanteze ducerea la îndeplinire efectivă a titlului executoriu, partea ar fi în imposibilitate de a se bucura de câștigarea procesului, titlul executoriu conferind, astfel, creditorului doar un drept teoretic şi iluzoriu [1, p. 11].

Importanța executării silite rezidă şi în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului [2, p. 17-36]. Astfel, s-a apreciat de către instanța europeană că dreptul la un proces echitabil [3, p. 256] nu acoperă procedura numai până la pronunțarea hotărârii, ci până la executarea acesteia, iar statul are obligația de „a se plia” unei hotărâri judecătorești pronunțate contra sa [4, § 43], considerând că executarea silită face parte integrantă din noțiunea de proces, în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul de acces la justiție ar fi iluzoriu şi lipsit de eficiență practică dacă ordinea juridică internă a statului, care respectă preeminența dreptului, ar permite ca o hotărâre judecătorească sau un alt înscris ce constituie titlu/document executoriu să rămână neexecutată în detrimentul unei părți. Statul, în calitate de depozitar al forței publice, este chemat să manifeste un comportament vigilent şi să-l asiste pe creditor în executarea hotărârii care îi este favorabilă.

Aşadar, dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești este unul dintre aspectele dreptului de acces la justiție şi reclamă, prin natura sa, o reglementare din partea statului [5, p. 135]. În doctrina europeană se afirmă că dreptul executării silite a devenit, în principal pentru dreptul european şi apoi în dreptul constituțional, a treia mare garanție la un proces echitabil.

Astfel, putem constata cu uşurință că unul dintre aspectele principiului accesului liber la justiție presupune asigurarea posibilității executării efective a hotărârilor judecătorești, fapt ce constituie scopul primar al procesului civil. Curtea Europeană a Drepturilor Omului menționează, în acest sens, obligația pozitivă a statului de a organiza

un sistem de punere în executare a hotărârilor judecătoreşti care să fie eficient din punct de vedere normativ şi jurisprudenţial, sistem care trebuie pus în aplicare fără întârziere [6, § 84].

De menţionat în acest sens, este faptul că, odată cu adoptarea Legii nr. 17 din 05.04.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, cunoscută şi sub genericul – *Simplificarea codului de procedură civilă,* o atenţie deosebită a fost acordată creării unei sinergii între sistemul e-Dosar sau sistemul judiciar informaţional (S.I.J.) pilotat de Ministerul Justiţiei al Republicii Moldova, şi cadrul legal de referinţă, care să asigure funcţionalitatea sistemului respectiv, scopul modificărilor date **fiind digitalizarea procedurilor judiciare civile**.

Astfel, deşi prin modificările operate prin legea menţionată se asigură funcţionalitatea sistemului judiciar informaţional, cu alte cuvinte, asigură digitalizarea procedurilor judiciare civile la faza judiciară, totuşi nu putem vorbi despre o digitalizare completă a procedurilor judiciare civile, atâta timp cât neglijăm în acest sens, faza executării silite, mai ales, în condiţiile în care după cum am arătat *supra,* aceasta este o componentă inerentă şi intrinsecă a procesului civil, şi a conceptului de drept la un proces echitabil, cel puţin la fel de importantă ca faza judiciară. Aşadar, având în vedere că digitalizarea procedurii de executare silită presupune un sistem complex de acţiuni şi componente destul de complicat şi voluminos, ţinând cont de faptul că eliberarea titlului executoriu este premisa declanşării procedurii de executare silită, în lucrarea de faţă ne vom referi doar asupra elementelor definitorii în ceea ce priveşte particularităţile eliberării titlului executoriu în format electronic de către instanţa de judecată.

Dar, nu înainte de a preciza că, prin sintagma „titlu executoriu” în prezenta lucrare se au în vedere documentele executorii eliberate de instanţa de judecată (art. 11 lit. a) CE), în condiţiile legii (art. 14 CE) la cererea creditorului, după rămânerea definitivă a hotărârii, sau în cazurile expres prevăzute de art. 256 CPC şi/sau art. 15 CE.

Astfel, un prim pas în atingerea acestui deziderat este faptul că, potrivit părţii a II-a a **Planului de acţiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022** [7], crearea unui sistem al justiţiei independent, eficient, transparent şi accesibil este determinată şi de

facilitarea accesului la justiție, prin asigurarea accesului la justiție în mod egal pentru toți, iar în partea ce ține de asigurarea accesului la justiție prin crearea dosarului electronic, este prevăzută inclusiv revizuirea/modificarea Codului de executare. Mai mult ca atât, potrivit pct. 3 sub-pct. 1) lit. m) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional judiciar [8], una dintre funcțiile Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD) – aplicație unică de documentare automatizată, evidenţă și control al activității de gestionare electronică a dosarelor și altor materiale procesuale emise de instanțele de judecată – este ***evidenţa automatizată și remiterea spre executare a titlurilor executorii***.

Concluzii și recomandări. Considerăm însă că pentru a face posibilă emiterea/eliberarea titlurilor executorii în formă electronică, cadrul normativ la care am făcut referință este insuficient în acest sens, fără a opera modificările de rigoare la Codul de executare al Republicii Moldova (CE). Sau, actualmente, pornind de la prevederile art. 14 alin. (2) CE, potrivit căruia, titlul executoriu, eliberat în temeiul unei hotărâri judecătorești, **se semnează de către judecător și grefier și se certifică cu ștampila instanţei de judecată**, deducem că unica modalitate de eliberare a acestuia este forma scrisă pe suport de hârtie.

Prin urmare, considerăm ca fiind oportună completarea articolului respectiv, cu două alineate noi, astfel încât, potrivit primului alineat, să se prevadă: „*La cerere, sau, în cazurile în care Codul de procedură civilă prevede depunerea cererilor de chemare în judecată în formă electronică ca o condiție de formă obligatorie, titlurile executorii se vor elibera în formă electronică cu semnătura electronică avansată calificată a judecătorului conexată la sistemul informațional judiciar (SIJ) sau la programul integrat de gestionare a dosarelor (PIGD)*”, iar, potrivit celui de-al doilea alineat: „*Condiția eliberării titlului executoriu în formă electronică este obligatorie în cazurile titlurilor executorii care potrivit legii se expediază spre executare silită ex-oficio de instanța de judecată”*.

Considerăm că modificările respective se pliază conceptului și dezideratului de digitalizare a procedurilor judiciare civile, cu toate avantajele evidențiate, și sunt în măsură să asigure o continuitate a

digitalizării acestora şi la faza executării silite, sau, după cum am mai menţionat, emiterea/eliberarea titlului executoriu este o premisă a declanşării executării silite.

Referinţe:

1. GÂRBULEŢ, I., OPRINA, E. *Tratat teoretic şi practic de executare silită*. Bucureşti: Universul Juridic, 2013. 750 p.
2. VOICU, M. Procedura executării silite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului – CEDO. În: *RRDJ*, 2012, nr. 5/2012, pp. 17-36.
3. BÎRSAN, C. *Convenţia europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole.* Vol. I. Drepturi şi libertăţi. Bucureşti: Ed. All Beck, 2004. 680 p.
4. CtEDO, *Hornsby c. Greciei,* hotărârea din 19 martie 1997, § 43.
5. SELEGEAN, M. *Dreptul la un proces echitabil. Articolul 6 din Convenţia europeană a drepturilor omului*. Bucureşti: I.N.M., 2005. 250 p.
6. CtEDO, *Fuklev v. Ucraina,* hotărârea din 7 iunie 2005, § 84.
7. Adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 89 din 24.05.2018, Publicat: 10.08.2018. În: *Monitorul Oficial,* nr. 295-308, art. 457.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 794 din 01.08.2018. Publicat: 24.08.2018. În: *Monitorul Oficial*, nr. 321-332, art. 857. Data intrării în vigoare: 24.08.2018.